
Actele normative ale BNM care reglementează guvernarea corporativă în bănci

Stimate doamne, stimați domni,

Reformele economice care au derulat în Republica Moldova pe parcursul ultimilor ani și mai mult au pus în evidență necesitatea și importanța sectorului bancar pentru economia autohtonă. Întru sporirea capacităților băncilor de a satisface necesitățile actuale ale economiei, Banca Națională, continuu, depune eforturi pentru perfecționarea modului de funcționare a acestora. Un aspect important pentru asigurarea gradului de siguranță în activitatea băncilor reprezintă existența unei guvernări corporative adecvate în cadrul activității acestora.

La rândul său, guvernarea corporativă adecvată impune respectarea anumitor principii, care au ca scop susținerea băncilor la implementarea mecanismelor eficiente ale guvernării corporative caracterizate prin integritatea morală a proprietarilor și managementului băncii, repartizarea responsabilităților, luarea deciziilor eficace, soluționarea conflictelor de interese, publicarea informației aferentă activității băncii, verificarea unor aspecte ce țin de protejarea intereselor acționarilor, deponenților, creditorilor. Principiile respective sunt promovate de către BNM prin reglementările prudențiale printre care se evidențiază

regulamentul cu privire la cotele substanțiale în capitalul băncilor, exigențele față de administratorii băncii, tranzacțiile cu persoanele afiliate băncii, expunerile mari, sistemele de control intern în bănci, dezvăluirea de către bănci a informației despre activitatea lor financiară, modul de întocmire și prezentare a rezultatelor auditului, ș.a.

Având în vedere influența considerabilă a proprietarilor asupra politicii băncii conform cerințelor stabilite prin **Regulamentul cu privire la deținerea cotei substanțiale în capitalul băncii** permisiunile de a deține o cotă substanțială în capitalul băncii se eliberează persoanelor care dispun de o situație financiară favorabilă și de o experiență corespunzătoare în trecut, fiind capabili să susțină banca și pe viitor în cazul necesității de consolidare a ei cu depuneri suplimentare, precum și să gestioneze banca sănătos și prudent. Astfel, regulamentul în cauză stabilește modalitatea de prezentare a cererii pentru deținerea cotei substanțiale în capitalul băncii atât pentru proprietarii direcți cât și pentru cei indirecți, exigențe la cererea solicitantului, informația necesară pentru prezentarea cererii exhaustive, restricții pentru primirea permisiunii de deținere a cotei substanțiale, etc. În cazul solicitării de către acționarii - deținători de cote substanțiale a permisiunii de majorare a cotei deținute în limitele stabilite de legislația în vigoare, și anume 25, 33 și 50 la sută, se examinează, inclusiv situația băncii, pentru a determina o eventuală influență negativă a acționarilor asupra băncii (luând în considerație mărimea cotei deținute). În vederea evaluării riscurilor asumate ca urmare a tranzacțiilor băncilor cu acționarii săi,

acestea trebuie să dispună de proceduri clare privind cunoașterea oportună a proprietarilor direcți sau indirecti ai acțiunilor, precum și a beneficiarilor efectivi ai acestora.

În scopul promovării în organele de conducere a băncilor a persoanelor care vor contribui la o administrare eficientă a băncilor, BNM prin **Regulamentul cu privire la exigențele față de administratorii băncilor** a înaintat un șir de exigențe față de persoanele numite în calitate de administratori care contribuie la numirea în componența organelor de conducere ale băncii a persoanelor care sunt calificate pentru funcțiile numite, înțeleg clar rolul său în guvernarea băncii și sunt capabili să poată lua decizii adecvate și oportune privind dezvoltarea în continuare a băncii în conformitate cu legislația în vigoare și interesele tuturor părților în mod sigur și stabil. Ca rezultat al examinării seturilor de documente prezentate pentru confirmarea administratorilor băncilor în funcție de administratori se confirmă persoanele calificate, experiența și integritatea morală a cărora creează premise suficiente pentru a conduce afacerile băncii eficient și prudent. Parte componentă a acestei examinări este investigarea trecutului acestor persoane, care include în sine efectuarea controalelor privind activitatea lor la locurile anterioare de muncă (în cazul băncilor), conlucrarea cu autoritățile competente în scopul obținerii informației respective necesare pentru luarea deciziei. Persoana

desemnată în funcție de administrator pot să-și exercite funcția doar după confirmarea Băncii Naționale a Moldovei.

Aș vrea să menționez referitor la faptul că în ultimul timp, în urma sistematizării cazurilor de respingere a cererilor înaintate de către bănci la BNM au fost evidențiate cele mai frecvente motive care se referă la lipsa studiilor respective, lipsa experienței de muncă necesare, înaintarea declarațiilor neadecvate, existența evidențelor privind responsabilitatea apariției problemelor administrative, prezentarea incompletă a seturilor de documente, etc. Ținând cont de cele relatate, băncile trebuie să-și perfecționeze procedurile interne aferente selectării și înaintării spre confirmare a persoanelor în funcție de administratori ai băncii care să corespundă cerințelor înaintate de BNM.

În scopul scop minimizării pierderilor pe care banca le poate suporta ca rezultat al concentrării expunerilor asumate BNM prin **Regulamentul cu privire la expunerile „mari”** stabilește limitele maxime admisibile ale riscului de concentrare a expunerilor băncii față de persoanele și/sau grupul de persoane acționând în comun (15 la sută din capitalul normativ total al băncii), ale concentrărilor în portofoliul de expuneri și cerințe aferente administrării expunerilor „mari. Conform regulamentului, decizia privind încheierea oricărei tranzacției care va conduce la formarea expunerii „mari” trebuie să fie luată către majoritatea membrilor Consiliului băncii înaintea realizării tranzacției respective. În vederea gestionării adecvate a riscurilor respective,

băncile trebuie să dispună de politici și proceduri interne de identificare, evaluare, monitorizare și verificare a concentrărilor din portofoliul de expuneri, inclusiv de cunoaștere a datelor privind activitatea în comun a persoanei, față de care banca se expune, cu alte persoane, inclusiv schimbările produse în datele anterior prezentate.

Pentru a nu admite riscuri excesive în operațiunile cu persoanele care au influență asupra băncii și neutilizării băncii în interesele acestora, Banca Națională a Moldovei a înaintat exigențe menite să limiteze implicarea băncilor în astfel de operațiuni și efectuarea operațiunilor cu persoanele afiliate în aceleași condiții ca cu persoanele neafiliate. Aceste exigențe sunt reflectate în **Regulamentul privind tranzacții cu persoanele afiliate băncii**. Regulamentul stabilește obligativitatea aprobării preliminare de consiliu a tranzacțiilor cu persoanele afiliate băncii în interesul acesteia numai după acumularea informației suficiente pentru argumentarea eficienței tranzacțiilor respective, precum și pentru evaluarea riscurilor aferente acestora. Pentru a evita apariția conflictului de interes la încheierea tranzacției cu persoanele afiliate, administratorii care au interes material într-o tranzacție trebuie să părăsească orice ședință la care este pusă în discuție această tranzacție. În acest context e de menționat că administratorii băncii trebuie să prezinte consiliului băncii cel puțin o dată pe an o notă scrisă care să dezvăluie conflictul de interes. Persoanele afiliate poartă răspundere față de bancă în caz dacă interesul lor personal este mai

presus decât interesul băncii. În vederea evaluării adecvate a riscurilor aferente tranzacțiilor cu persoanele afiliate băncii trebuie să dispună de politici și proceduri privind cunoașterea persoanelor afiliate băncii, identificarea expunerilor băncii față de persoanele afiliate, monitorizarea și raportarea tranzacțiilor respective printr-un proces independent de gestionare a acestora. Deținerea și menținerea unui Registru al persoanelor afiliate băncii și a unui Registru al tranzacțiilor cu persoanele afiliate băncii în care se indică natura tranzacției, numărul contractului, data încheierii suma și termenele acesteia este o parte componentă a procedurilor menționate.

Una din condițiile de bază pentru asigurarea funcționării eficiente a sistemului bancar este existența în fiecare bancă a sistemului de control intern, având menirea să protejeze interesele băncii și ale creditorilor acesteia prin reducerea riscurilor legate de activitatea financiară și conflictul de interese. În susținerea băncilor la elaborarea unor astfel de sisteme BNM a elaborat **Recomandările cu privire la sistemele de control intern în băncile din Republica Moldova**, care conțin prevederi aferente strategiilor băncii pe termen lung și scurt, repartizării atribuțiilor persoanelor cu funcții de răspundere, a personalului, aplicării eficiente a metodelor de gestiune a riscurilor, asigurării la timp și regulat a conducerii băncii cu informația privind indicatorii de activitate a băncii, efectuării cu regularitate a controalelor organizatorice și administrative cu forțele auditului intern și extern, existenței unor

proceduri corespunzătoare privind aprobarea preliminară a operațiunilor, precum și evidența acestora în baza standardelor general acceptate. Recomandările stabilesc responsabilitatea Consiliului băncii pentru aprobarea și supravegherea obiectivelor strategice ale băncii, politicilor și procedurilor interne în toate domeniile de activitate a instituției financiare, care trebuie să fie reexaminat cel puțin anual. Implementarea sistemelor de control interne ale băncilor este efectuată de către Conducerea executivă a acestora. Evaluarea independentă și obiectivă a activității desfășurate de bancă, efectuarea monitoringului riscurilor și analiza stării controlului intern în subdiviziunile băncii se efectuează de către Auditul intern al băncii, unitate care funcționează în baza unui regulament intern aprobat de Consiliul băncii și se subordonează nemijlocit acestuia. Datele privind controalele se comunică Consiliului băncii, organului executiv și comisiei de cenzori. Organul de control al băncii este Comisia de cenzori care î-și exercită atribuțiile stabilite prin lege, inclusiv controlează respectarea legilor și regulamentelor aplicabile băncii și prezintă rapoartele respective Consiliului băncii. De asemenea Comisia de cenzori monitorizează funcția de audit intern a băncii, face legătură cu auditorii externi și comunică datele Consiliului băncii.

Transparența este un element esențial pentru o guvernare corporativă eficientă. Astfel, întru stimularea disciplinei financiare și ridicarea nivelului de credibilitate a băncilor, prin **Regulamentul cu privire la dezvăluirea de către băncile comerciale di Republica**

Moldove a informației despre activitatea lor financiară au fost determinate cerințele referitor la dezvăluirea de către băncile comerciale a informației aferente activității sale, inclusiv pe pagina web-oficială. Astfel, pe lângă informația ce caracterizează activitatea financiară a băncii acestea publică și informația ce ține de structura lor organizatorică, inclusiv denumirea comitetelor specializate existente; informații aferente membrilor consiliului, organului executiv; direcțiile principale strategice ale activității băncii, descrierea generală a dirijării riscurilor, factorii de resort autorizați să primească și să soluționeze sesizările/reclamațiile clienților. Nivelul sporit al transparenței în sectorul bancar creează condiții optimale pentru informarea adecvată a publicului și sporirea capacității acestora de a determina corect băncile, capabile să-și dirijeze prudent activitatea. Responsabilitatea de bază pentru perfectarea și publicarea informației o poartă conducătorul băncii. E de menționat că prevederile prezentului regulament nu exonerează băncile de la publicarea altor informații și rapoarte care este cerută prin alte prevederi ale legislației în vigoare, și anume LSA, LVM, Legea contabilității.

Anual băncile sunt supuse unui audit independent extern care întocmește un raport despre activitatea băncii, aviz despre veridicitatea dărilor de seamă, controlează corectitudinea metodelor și procedeele de audit și control intern și înaintează recomandări. În acest scop în fiecare an banca trebuie să încheie un contract cu o firmă de audit independentă

acceptată de BNM. **Regulamentul cu privire la modul de întocmire și prezentare a rezultatelor auditului** stabilește cerințe față de auditorii independenți externi, față de contractul încheiat între bancă și firma de audit, modalitatea de exercitare a auditului și de prezentare a raportului. Raportul anual al băncii și avizul auditului este accesibil publicului atât pe pagina web-oficială cât și prin distribuirea gratuită a acestuia. În acest context aş vrea să specific că conform Legii contabilității sunt stabilite părțile componente a unui raport anual, care obligatoriu trebuie să includă un compartiment aferent guvernării corporative în bănci, care va fi inclus ca un document în raportul menționat, și va conține informație despre:

- codul de guvernare corporativă aplicat de bancă, cu referință la sursa și locul publicării;
- gradul cu care banca se conformează sau nu prevederilor din codul de guvernare corporativă;
- sistemele de control intern și gestiune a riscurilor băncii;
- împuternicirile și drepturile organelor de conducere și ale proprietarilor băncii, precum și modul de exercitare a acestor împuterniciri și drepturi;
- componența, modul de funcționare și structura organelor de conducere ale băncii.

* * *

În final aș dori să menționez că BNM permanent ține în vizorul său necesitatea promovării în continuare prin actele sale normative și prin acțiunile de supraveghere a unei guvernări corporative eficiente în bănci care să contribuie la creșterea gradului de siguranță în activitatea acestora și consolidarea în continuare a sectorului bancar.

Întru facilitarea efectuării investițiilor în capitalul băncilor de către persoane cu integritate morală și cu o situație financiară stabilă BNM a impus un șir de cerințe referitor la licențierea băncilor prin ***Regulamentul cu privire la licențierea băncilor***. În cadrul examinării cererilor prezentate pentru eliberarea licenței pentru desfășurarea activităților financiare se determină acceptabilitatea viitorilor acționari cu cote substanțiale și a viitorilor administratori, calificarea, experiența și integritatea morală a cărora trebuie să corespundă business-planului și activităților financiare pentru care banca va primi autorizație; se determină corespunderea capitalului băncii cerințelor stabilite pentru autorizația solicitată plus cheltuielile necesare pentru constituirea băncii și, de asemenea, dacă acesta va fi adecvat pentru a implementa cu succes prevederile business-planului băncii.